

گذری بر ساختار بودجه کشور و مشکلات برنامه ریزی منطقه ای (استانی)

بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۳ برابر با ۲۳۵ هزار میلیارد تومان می باشد که از بعد مصارف بودجه و با احتساب هزینه های جاری از محل درآمدهای اختصاصی

جعفر رودری

دستگاهها، بیش از ۱۷۳ هزار میلیارد تومان آن صرف امور هزینه ای (فعالیت های جاری) دستگاهها و تشکیلات دولتی می شود. که این رقم حدود ۷۳/۶ درصد کل بودجه عمومی دولت می باشد، بنابراین سهم بودجه غیر هزینه ای (تملک دارائیهای سرمایه ای و یا مالی) برابر با ۲۶/۴ درصد می باشد. این مساله بیانگر تورم بخش دولتی و ساختار مصرفی در بخش دولتی می باشد. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۴ بودجه عمومی دولت در مجموع برابر ۲۶۷/۳ هزار میلیارد تومان پیش بینی شده که از رقم مذکور حدود ۲۰۹ هزار میلیارد تومان آن (با احتساب هزینه های جاری از محل درآمدهای اختصاصی) صرف امور جاری و فعالیت های هزینه ای دولت میشود که حدود ۷۸/۲ درصد کل بودجه عمرانی دولت را در بر می گیرد، که نشان دهنده افزایش سهم اعتبارات هزینه ای در کل اعتبارات بودجه دولتی می باشد.

یکی از مشکلات بودجه از بعد برنامه ریزی منطقه ای (استانی) تمرکز گرایی شدید ساختار بودجه کشور است، به گونه ای در سال ۱۳۹۳ بیش از ۸۵ درصد از کل بودجه تملک دارائیهای سرمایه ای کشور بصورت ملی و متمرکز توزیع گردیده و سهم استان ها در برنامه ریزی بودجه عمرانی کشور حدود ۱۵ درصد می باشد.

این مساله با رویکرد حاکم بر برنامه های توسعه کشور در برنامه چهارم و پنجم مبنی بر تمرکززدایی بیشتر و واگذاری سیاستها و برنامه های توسعه به استانها منافات دارد. این مساله متأسفانه پس از انحلال سازمان مدیریت و برنامه ریزی در سال ۸۶ شدت پیدا کرد و تاکنون به نقطه اوج خود رسیده است. این وضعیت در لایحه بودجه سال ۹۴ کل کشور نیز دیده می شود و نه تنها شدت آن کاسته نشده بلکه وضعیت به سمت تمرکز بیشتر پیش رفته است. به گونه ای که در این سال تنها ۱۱ درصد بودجه عمرانی در اختیار استانها و شوراهای توسعه و برنامه ریزی

که بخش کشاورزی در اقتصاد استان دارد، مسئله مورد تاکید برنامه ریزان استان، تخصیص بهینه تر منابع آب و صرفه جویی در آب بخش کشاورزی برای دستیابی به سطح بالاتری از تولید در این بخش هست و حذف بخش کشاورزی به هیچ عنوان مطرح نیست چرا که استان کرمان، قابلیت های ویژه و خاصی را در سطح ملی و بین المللی در بخش کشاورزی دارد چنانکه رتبه اول تا سوم را در بسیاری از محصولات کشاورزی مثل پسته و خرما و... در اختیار داریم. جعفر رودری اظهار داشت: در بخش کشاورزی استان، به جای توسعه کمی سطح زیر کشت، توسعه این بخش با استفاده بهره ور تر از عوامل تولید و به ویژه آب، دنبال خواهد شد تا بتوانیم از مزایای آب مدیریت شده در این بخش، برای توسعه بخش های دیگر استفاده کنیم. وی در تشریح شرایط مصرف آب در بخش کشاورزی استان گفت: حدود ۷ میلیارد متر مکعب آب که حدود ۷ تا ۸ درصد کل آب مصرفی کشور است را در استان کرمان استفاده می کنیم که ۹۴ تا ۹۵ درصد آن در بخش کشاورزی است و رقم بالایی است اما تولید ناخالص داخلی استان تناسبی با آن ندارد و میزان بهره وری آب در استان کرمان هم نسبت به متوسط کشوری حدود یک سوم است.

رودری در ادامه بیان داشت: به عبارت دیگر، در استانی که اصلی ترین تنگنای ما تامین آب است، ساختار کلان موجود اقتصادی مان به گونه ای رقم خورده که حتی نسبت به متوسط کشوری، بخشی که بهره وری پایین تری در مصرف آب دارد از گستردگی بسیار بالاتری برخوردار است که باید به سمت اصلاح الگوی مصرف آب و استفاده از آن در بخش های با بهره وری بالاتر حرکت کنیم تا رشد بخش های صنعت و معدن و خدمات استان به گونه ای باشد که در افق ۱۴۰۴ سهم بخش های اقتصادی صنعت و معدن و خدمات استان ارتقا یابد و متناسب با میانگین کشوری شود.

این مدیر اقتصادی استان، تاکید کرد: نگاه ما در چشم انداز به محدودیت منابع آب به عنوان چالش اصلی و پاشنه آشیل توسعه استان است چرا که در استان کرمان در سال های پیش رو، مسئله دیگر آب و اقتصاد نیست و مساله اصلی تداوم حیات است که به مخاطره افتاده و باید در چاره اندیشی برای آن با همه توان و ابزار، تسریع شود.

وی افزود: در مورد منابع آبی که امروز با شرایط بحرانی آن مواجه هستیم، تنها نباید امروز را ببینیم که سنگ بزرگ پیش پای توسعه استان است بلکه باید در نظر داشته باشیم که در قبال محیط زیست و نسل های آینده هم تعهد داریم و با این شرایط، پاسخی برای این موارد هم نخواهیم داشت.

رودری، تصریح کرد: اینکه می گوئیم چشم انداز حرکتی مان بر اساس آب است، بدون دلیل نیست و پشت این قضیه، تحلیل های فراوانی وجود دارد، کافی است به خاطر داشته باشیم که همین امروز، ۳۵ شهر ما یعنی ۵۰ درصد از شهرهای استان، وضعیت بحرانی دارند و به ۹۴۱ روستا در حال حاضر به وسیله تانکر آبرسانی می شود و این آمارها عمق فاجعه ای در حال وقوع را نشان می دهد.

وی ادامه داد: در قالب نظریه پایه توسعه استان در بخش زیر بنایی هم، احداث و تکمیل شبکه های انتقال برق، سرمایه گذاری برای تولید انرژی مورد نیاز در بخش های مختلف با اولویت توسعه صنایع استان و در گام بعدی تجارت انرژی، تکمیل راههای محوری استان به عنوان کریدور حمل و نقل شمال و جنوب و شرق و غرب کشور و ارتقاء شاخص های بخش راه برای پر کردن فاصله متوسط استانی (۵۰ درصد) و متوسط کشوری (۶۱ درصد)، تعریف خطوط ریلی جدید و تکمیل پوشش حمل و نقل ریلی با اهمیتی که این موضوع برای تکمیل زنجیره فولاد و انتقال تولیدات کشاورزی جنوب استان دارد و توسعه صنایع تبدیلی بخش کشاورزی جنوب استان که با همه قابلیت هایی که در این زمینه دارد بیش از تولید در توزیع محصول ضعف دارد، از اولویت هایی است که در نیمه دوم چشم انداز بیست ساله پیگیری خواهد شد.

مدیرکل دفتر برنامه ریزی و بودجه استانداری کرمان با تشریح ابعادی دیگر از نظریه پایه توسعه استان گفت: در متوسط گاز رسانی شهری و روستایی هم از متوسط کشوری پایین تر هستیم که وسعت استان و وجود شهرهای جدید التاسیس در این زمینه دخیل هستند که در بازنگری برنامه دیده شده است و البته در کنار همه مسایل و کاستی ها، حادثه خیزی استان را هم که همواره در معرض حوادث طبیعی قرار داشته، باید در برنامه ریزی ها لحاظ کرد.

رودری، خاطر نشان کرد: آنچه گفته شد، نگاهی اجمالی به تحلیل های کارشناسی و محوری در تدوین «نظریه پایه توسعه استان» است که بر اساس آن، استان کرمان در چشم انداز ۱۴۰۴، استانی برخوردار از امنیت مطلوب و مبتنی بر توسعه پایدار، برخوردار از زیر ساخت های مناسب برای رشد فعالیت های صنعتی، معدنی، کشاورزی و گردشگری بر پایه فناوری های نوین به همراه توسعه فعالیت های دانش پایه، توانمند در ارائه خدمات برتر در جنوب شرق کشور و ایفای نقش به عنوان قطب این منطقه، برخوردار از زیر ساخت ها و امکانات مناسب برای بهره برداری و مدیریت پایدار منابع آب و خاک همراه با توزیع متعادل و ساماندهی شده جمعیت و فعالیت در کل استان و دارای سهمی افزایش یافته از جمعیت کل کشور، خواهد بود.

وی در پایان گفت و گوی خود با «اقتصاد کرمان»، با یادآوری دوباره این موضوع که نظریه پایه توسعه استان و بازنگری انجام شده در راه طی شده ده ساله اول چشم انداز با تکیه بر آرا و نظرات همه صاحب نظران و دانشگاهیان استان بوده است، تاکید کرد: مساله اساسی در این شرایط، اهتمام دستگاهها در به کارگیری و پیاده سازی اهداف چشم انداز و برنامه ششم توسعه و حرکت در مسیر آن است که امیدواریم شاهد همراهی موثر همه سازمان ها و مجموعه های استانی باشیم.